



มหาวิทยาลัยรังสิต

## รายละเอียดของรายวิชา

วิทยาลัยทันตแพทยศาสตร์

หลักสูตร ทันตแพทยศาสตรบัณฑิต

## หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

DOC 301	ทันตกรรมบดเคี้ยวและความเจ็บปวดของใบหน้าขากรรไกร 1 ( Occlusion and Orofacial pain I )	2	(1-3-4)
วิชาบังคับร่วม	-		
วิชาบังคับก่อน	DOC 201 ทันตกายวิภาคศาสตร์		
ภาคการศึกษา	1/2568		
กลุ่ม	01		
ประเภทของวิชา	<input type="checkbox"/> วิชาปรับพื้นฐาน <input type="checkbox"/> วิชาศึกษาทั่วไป <input checked="" type="checkbox"/> วิชาเฉพาะ <input type="checkbox"/> วิชาเลือกเสรี		
อาจารย์ผู้รับผิดชอบ	อ.ทพ. โชคชัย ชัยวิภาส	อาจารย์ประจำ	
อาจารย์ผู้สอน	อ.ทพ. โชคชัย ชัยวิภาส รศ.ทพ.ดร.สมศักดิ์ ไมตรีรัตนกุล คณาจารย์สาขาทันตกรรมบดเคี้ยว	<input checked="" type="checkbox"/> อาจารย์ประจำ <input checked="" type="checkbox"/> อาจารย์พิเศษ	
สถานที่สอน	วิทยาลัยทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต	<input checked="" type="checkbox"/> ในที่ตั้ง <input type="checkbox"/> นอกที่ตั้ง	
วันที่จัดทำ	24 กรกฎาคม 2568		

## หมวดที่ 2 วัตถุประสงค์ของรายวิชาและส่วนประกอบของรายวิชา

### 1. วัตถุประสงค์ของรายวิชา

1) เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการทำหน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ ในระบบการบดเคี้ยว ได้แก่ ฟัน ขากรรไกรบนล่าง ข้อต่อ ขากรรไกร กล้ามเนื้อบดเคี้ยวและกลุ่มประสาทที่ควบคุมการทำงานเหล่านี้ การเคลื่อนที่ของขากรรไกรล่างตามลักษณะทางกายวิภาค สรีรวิทยาและกลศาสตร์ของระบบบดเคี้ยว ลักษณะการสบของฟัน ชนิดของการบดเคี้ยว การตอบสนองของอวัยวะปริทันต์จากแรงบดเคี้ยว รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะที่เกี่ยวข้อง การสร้างรูปร่างด้านสบของฟัน ที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนที่ของขากรรไกร และข้อต่อขากรรไกร ชนิดและวิธีการใช้เครื่องมือจำลอง ความสัมพันธ์ระหว่างฟัน ขากรรไกร และข้อต่อขากรรไกร รวมทั้งเครื่องมือและวิธีการถ่ายทอดความสัมพันธ์ดังกล่าว

2) เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนให้นักศึกษาค้นคว้าความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งนี้โดยจัดให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้

### 2. คำอธิบายรายวิชา

การทำหน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ ในระบบการบดเคี้ยว ได้แก่ ฟัน ขากรรไกรบนล่าง ข้อต่อ ขากรรไกร กล้ามเนื้อบดเคี้ยวและกลุ่มประสาทที่ควบคุมการทำงานเหล่านี้ การเคลื่อนที่ของขากรรไกรล่างตามลักษณะทางกายวิภาค สรีรวิทยาและกลศาสตร์ของระบบบดเคี้ยว ลักษณะการสบของฟัน ชนิดของการบดเคี้ยว การตอบสนองของอวัยวะปริทันต์จากแรงบดเคี้ยว รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะที่เกี่ยวข้องการสร้างรูปร่างด้านสบของฟันที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนที่ของขากรรไกร และข้อต่อขากรรไกร ชนิดและวิธีการใช้เครื่องมือจำลอง ความสัมพันธ์ระหว่างฟัน ขากรรไกร และข้อต่อขากรรไกร รวมทั้งเครื่องมือและวิธีการถ่ายทอดความสัมพันธ์ดังกล่าว

### 3. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษา

มี .....3.....ชั่วโมง/สัปดาห์

- e-mail :.....
- Facebook :.....
- Line :.....
- อื่น ระบุ.....

### หมวดที่ 3 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา

การพัฒนาผลการเรียนรู้ในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านที่มุ่งหวัง มีดังต่อไปนี้

#### 1. คุณธรรม จริยธรรม

●	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
1.2	มีความซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย	<ul style="list-style-type: none"> <li>• สอดแทรกเนื้อหาด้านความมีวินัย ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา รับผิดชอบต่องานและสังคม</li> <li>• มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• สังเกตพฤติกรรม ความรับผิดชอบต่องาน ความตรงต่อเวลา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น</li> </ul>

#### 2. ความรู้

●	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
2.2	มีความรู้และความเข้าใจในพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สุขภาพ ศาสตร์ทางการแพทย์และทันตแพทย์ รวมถึงมีความรู้และความเข้าใจในระบบสุขภาพ	<ul style="list-style-type: none"> <li>• บรรยายโดยใช้ปัญหานำและตามด้วยการแก้ปัญหา</li> <li>• การฝึกภาคปฏิบัติ</li> <li>• แนะนำเครื่องมือและการใช้งาน</li> <li>• มอบหมายงานให้ค้นคว้าเพิ่มเติม</li> <li>• มอบหมายการบ้านให้ฝึกแก้ปัญหา</li> <li>• ให้ศึกษาจากเคสผู้ป่วยจริง</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ประเมินและให้คะแนน จากงานที่มอบหมาย</li> <li>• ประเมินจากการทำ Project การนำเสนอ และรายงาน</li> <li>• ประเมินจากการสอบกลางภาค สอบปลายภาค ด้วยข้อสอบ</li> </ul>
2.3	มีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของการรักษาทางทันตกรรม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในการตรวจ การวินิจฉัย การวางแผนการรักษา ในการบำบัดโรค ป้องกันโรค ฟันผุ และคงสภาพในช่องปากโดยคำนึงถึงหลักสุขภาพองค์รวม	<ul style="list-style-type: none"> <li>• บรรยายโดยใช้ปัญหานำและตามด้วยการแก้ปัญหา</li> <li>• การฝึกภาคปฏิบัติ</li> <li>• แนะนำเครื่องมือและการใช้งาน</li> <li>• มอบหมายงานให้ค้นคว้าเพิ่มเติม</li> <li>• มอบหมายการบ้านให้ฝึกแก้ปัญหา</li> <li>• ให้ศึกษาจากเคสผู้ป่วยจริง</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ประเมินและให้คะแนน จากงานที่มอบหมาย</li> <li>• ประเมินจากการทำ Project การนำเสนอ และรายงาน</li> <li>• ประเมินจากการสอบกลางภาค สอบปลายภาค ด้วยข้อสอบ</li> </ul>

--	--	--	--

### 3. ทักษะทางปัญญา

●	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
3.1	มีทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์และสังเคราะห์ อย่างมีระบบ มีเหตุผล รวมถึงการมีความคิดสร้างสรรค์	<ul style="list-style-type: none"> <li>สอนแบบบรรยายและถามตอบ มอบหมายงานที่ส่งเสริมการคิด อย่างมีวิจารณญาณที่ดีและอย่างเป็นระบบ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ประเมินและให้คะแนนจากงานที่มอบหมาย</li> <li>ประเมินผลจากการสอบกลางภาคและปลายภาค</li> </ul>

### 4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

●	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
4.2	รู้จักบทบาทและการปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามตามบริบท	<ul style="list-style-type: none"> <li>สอนแบบบรรยายถามตอบ</li> <li>การทำงาน โดยมอบหมายงานทำเป็นกลุ่ม</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>สังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกในการทำงานร่วมกันของนักศึกษา</li> <li>ประเมินและให้คะแนนจากงานที่มอบหมาย</li> </ul>
4.3	มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน มีวินัยและปฏิบัติตามกติกาของสังคม	<ul style="list-style-type: none"> <li>สอนแบบบรรยายถามตอบ</li> <li>การทำงาน โดยมอบหมายงานทำเป็นกลุ่ม</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>สังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกในการทำงานร่วมกันของนักศึกษา</li> <li>ประเมินและให้คะแนนจากงานที่มอบหมาย</li> </ul>

### 5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

●	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
5.3	มีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษตามความจำเป็นของวิชาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> <li>มอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จาก Website สื่อการสอน e-Learning และทำรายงาน โดยเน้นการอ้างอิง จากแหล่งที่มาข้อมูลที่น่าเชื่อถือ</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ประเมินและให้คะแนนงานและการนำเสนอ</li> </ul>

### 6. ทักษะพิสัยทางวิชาชีพ

●	ผลการเรียนรู้	วิธีการสอน	วิธีการประเมินผล
6.1	สามารถรวบรวมข้อมูลโดยการซักประวัติและการตรวจ ประเมินสภาวะผู้ป่วย ทั้ง ทางการแพทย์และทางทันตกรรม รวมทั้งการบันทึกเวชระเบียนของ ผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง เป็นระบบตามมาตรฐานวิชาชีพ	<ul style="list-style-type: none"> <li>สอนแบบบรรยาย ถามตอบ</li> <li>บรรยายโดยใช้ปัญหำนำและตามด้วยการแก้ปัญหา</li> <li>มอบหมายงานให้ค้นคว้าเพิ่มเติม ให้ศึกษาจากเคสผู้ป่วยจริง ฝึกการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำไปประยุกต์ใช้ได้</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ประเมินผลจากการสอบกลางภาคและปลายภาค</li> <li>ประเมินและให้คะแนน จากงานที่มอบหมาย</li> <li>ประเมินจากการทำ Project การนำเสนอ และรายงาน</li> </ul>

## หมวดที่ 4 แผนการสอนและการประเมินผล

### 1. แผนการสอน

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อที่ใช้	จำนวน ชั่วโมง	ผู้สอน
1	Introduction to Occlusion, basic position of mandible	บรรยายร่วมกับอภิปราย	1	อาจารย์พิเศษ
1	Functional anatomy and neurophysiology of masticatory system	บรรยายร่วมกับอภิปราย	1	อาจารย์พิเศษ
1	Mastication and deglutition Introduction to occlusal anatomy laboratory (cone wax technique)	บรรยายร่วมกับอภิปราย	1	อาจารย์พิเศษ
1	Introduction to Articulator and Facebow	บรรยายร่วมกับอภิปราย	3	อาจารย์ประจำ
2	Lect.4-5 Kinesiology of occlusion I-II	บรรยายร่วมกับอภิปราย	2	อาจารย์ประจำ
2	LAB : Cusp placement exercise / cast preparation prior to mounting	ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	3	อาจารย์ประจำ / พิเศษ
2	LAB : Mounting of casts on articulator 1	ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	3	อาจารย์ประจำ / พิเศษ
3	LAB : Mounting of casts on articulator 2	ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	3	อาจารย์ประจำ / พิเศษ
3	LAB : Cast preparation prior to waxing	ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	3	อาจารย์ประจำ / พิเศษ
4	Cusp placement and Occlusal stability	บรรยายร่วมกับอภิปราย	1	อาจารย์พิเศษ
4	Type of occlusion	บรรยายร่วมกับอภิปราย	1	อาจารย์พิเศษ
4	LAB : Forming of B cusp tips	ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	3	อาจารย์ประจำ / พิเศษ
5	Periodontal reaction to occlusal force	บรรยายร่วมกับอภิปราย	1	อาจารย์ประจำ
5	Occlusal variations and problems	บรรยายร่วมกับอภิปราย	1	อาจารย์ประจำ

ลำดับที่	หัวข้อ/รายละเอียด	กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อที่ใช้	จำนวน ชั่วโมง	ผู้สอน
5	Articulators and their uses	บรรยายร่วมกับอภิปราย	1	อาจารย์พิเศษ
5	Facebow and Jaw relation records	บรรยายร่วมกับอภิปราย	1	อาจารย์พิเศษ
5	LAB : Forming of B ridges of B cusps	ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	3	อาจารย์ประจำ / พิเศษ
6	LAB : Forming of M & D ridges of B cusps	ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	3	อาจารย์ประจำ / พิเศษ
6	LAB : Forming of Triangular ridges of B cusp I	ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	3	อาจารย์ประจำ / พิเศษ
9	LAB : Forming of Triangular ridges of B cusp II	ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	3	อาจารย์ประจำ / พิเศษ
9	LAB : Forming of Li cusp tip	ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	3	อาจารย์ประจำ / พิเศษ
10	Determinants of occlusal morphology I	บรรยายร่วมกับอภิปราย	1	อาจารย์พิเศษ
10	Determinants of occlusal morphology II	บรรยายร่วมกับอภิปราย	1	อาจารย์พิเศษ
10	Concept of occlusion	บรรยายร่วมกับอภิปราย	1	อาจารย์พิเศษ
10	LAB : Forming of Li ridges of Li cusp	ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	3	อาจารย์ประจำ / พิเศษ
11	Occlusal analysis on mounted casted	บรรยายร่วมกับอภิปราย	1	อาจารย์พิเศษ
11	LAB : Forming of Triangular ridges of Li cusps	ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	3	อาจารย์ประจำ / พิเศษ
12	LAB : Forming of M & D ridges of Li cusps	ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	3	อาจารย์ประจำ / พิเศษ
12	LAB : Forming of marginal ridges	ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	3	อาจารย์ประจำ / พิเศษ
13	LAB : Completion of additive waxing (hand-in)	ฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ	3	อาจารย์ประจำ / พิเศษ
รวม			63	

## 2. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมินผลการเรียนรู้	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนของการประเมินผล
2.2, 2.3, 3.1, 6.1	สอบกลางภาค	8	25%
	สอบปลายภาค	17	20%
1.2, 2.2, 2.3, 4.2, 4.3	การเข้าชั้นเรียน การมีส่วนร่วม อภิปราย เสนอความคิดเห็นในชั้นเรียน การทดสอบย่อย	ตลอดภาคการศึกษา	50%
2.2, 2.3, 3.1, 4.2, 4.3, 5.3, 6.1	วิเคราะห์กรณีศึกษา ค้นคว้า การนำเสนอ Project การทำงานกลุ่มและผลงาน	13 -16	5%

## หมวดที่ 5 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

### 1. ตำราและเอกสารหลัก

1.1 Okeson JP. Management of Temporomandibular Disorders and Occlusion, 8th ed. St Louis : Mosby year book, 2019.

1.2 Orofacial Pain : Guidelines for Assessment, Diagnosis, and Management 6<sup>th</sup> edition (2018), Reny de Leeuw

### 2. เอกสารและข้อมูลสำคัญ

2.1 ASH MM, Ramfjord S. Occlusion ed4. Philadelphia : Saunders, 1995.

2.2 Mc Neill C (ed.) Science and Practice of Occlusion. Chicago : Quintessence, 1997.

2.3 Mohl ND, Zarb GA, Carlsson G E, Rugh JA. A Textbook of Occlusion. Chicago: Quintessence, 1988.

2.4 Rufenacht C R. Fundamental of Esthetics. Chicago : Quintessence, 1990.

### 3. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และเว็บไซต์ ได้แก่ EBSCO Publishing's CINAHL, Science Direct, PUBMED

## หมวดที่ 6 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา
  - 1.1 การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน
  - 1.2 การสะท้อนความคิดของผู้เรียน
  - 1.3 แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา
  
2. กลยุทธ์การประเมินการสอน
  - 2.1 การสังเกตการณ์สอนของผู้ร่วมทีมการสอน
  - 2.2 ผลการสอบ/การเรียนรู้
  - 2.3 การทวนสอบผลการเรียนรู้
  
3. การปรับปรุงการสอน
  - 3.1 สัมมนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อร่วมกันหาแนวทางหรือวางแผนการปรับปรุงพัฒนารายวิชา
  - 3.2 การวิจัยในชั้นเรียน
  - 3.3 เรียนรู้จากเอกสารนิตยสารวิชาการ
  
4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา
  - สัมภาษณ์นักศึกษา .....
  - การสังเกตพฤติกรรมนักศึกษา.....
  - การตรวจสอบการให้คะแนนและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษา.....
  - การประเมินความรู้รวบยอดโดยการทดสอบ.....
  - รายงานผลการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในแต่ละด้าน.....
  - แบบสำรวจ/แบบสอบถาม.....
  - อื่นๆ ระบุ.....
  
5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา
 

ปรับปรุงรายละเอียดรายวิชาทุกปีตามผลการสัมมนาการจัดการเรียนการสอน และผลการประเมินจากนักศึกษา อาจารย์